

Beebikosmeetika

Kas Teie valitud kosmeetikatooted on lapsele ohutud?

"Balti riikide infokampaania ohtlikest ainetest"
Projekt Nr. LIFE10 INF/EE/108 (BaltInfoHaz)

MÕTLE MIDA TARBID

VALI VÄHEM OHTLIKKE AINEID SISALDAVAID TOOTEID

Milles seisneb probleem?

Paljud beebikosmeetika tooted võivad sisaldada koostisosi, millel on ärritav või allergeenne mõju ning mis arvatakse olevat kantserogeensed (vähkitekitavad) või hormoonsüsteemi kahjustavad. Hormoonsüsteemi kahjustajad on sellised kemikaalid, mis võivad põhjustada kasvajaid, viljakusprobleeme, sünnidefekte ja muid arenguhäireid. Kui kahjulike ainetega puututakse kokku regulaarselt, näiteks nahale kantavate kosmeetikatoodete kasutamise kaudu, võivad need ained organismi imenduda. Mida rohkem kemikaale organismi imendub, seda tõenäolisemalt avaldavad need mõju beebi tervisele. Seetõttu on mõistlik vähendada kokkupuudet kahjulike kemikaalidega, mis võivad sisalduda kosmeetikatoodetes.

Ehkki enamik kosmeetikatoote koostisaineid on pakendile märgitud, on need tehnilised nimetused paljude jaoks endiselt arusaamatud. Selle taskuteatmiku eesmärk on selgitada, millistele ainetele/koostisainetele tähelepanu pöörata ja miks.

Miks on lapsed eriti kaitsetud?

Lapsed puutuvad erinevate allikate kaudu kokku paljude ohtlike kemikaalidega – mitte ainult nahahooldustoodete ja mänguasjade vahendusel, vaid ka igapäevaste toodete kaudu nagu näiteks rõivad, toit või mööbel ning on toksiliste kemikaalidega kokkupuute suhtes märksa tundlikumad kui täiskasvanud. Nende immuunsüsteem ja närvisüsteem alles arenevad ning organismi süsteemid mürkidest vabanemiseks ei funktsioneerigi veel täielikult. Peale selle on väikelapse nahk täiskasvanu omast oluliselt õhem ning naha kaitsefunktsioon ei ole täielikult välja arenenud. Seetõttu imenduvad kemikaalid laste organismi kiiremini ja kaovad nende organismist aeglasemalt ning nende elunditel ja immuunsüsteemil on keemilise toime vastu vähem kaitsemehhanisme. Eriti vastuvõtlikud on lapsed hormoonsüsteemi kahjustajatele, kuna need häirivad keha üldist arengut.

Kas on olemas seadused, mis meid kaitsevad?

Kõigi kosmeetikatoodete, sealhulgas beebikosmeetika puhul kehtib Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus kosmeetikatoodete kohta, mis reguleerib, millised koostisained on kosmeetikatoodetes keelatud/lubatud ja millises kontsentratsioonis, ning kuidas need peavad olema toote sildil märgitud. Kõik kosmeetikatoodete koostisained peavad olema tootel märgitud, kuid sellegipoolest ei paku kosmeetikatoodete määrus piisavat kaitset kemikaalidest tulenevate ohtude eest, kuna ei ole pööratud piisavalt tähelepanu ohtlike ainete väikeste annuste kombineeritud ja pikaajalisele mõjule ega hormoonsüsteemi kahjustuste probleemile.

On 26 allergeenset lõhnaainet, mis peavad olema sildil märgitud tehnilise nimetusega. Kõik muud lõhnaained kuuluvad üldmõiste 'lõhnaaine', 'parfüüm' või 'aroomiaine' alla. Tuleb meeles pidada, et üldiselt võib lastele mõeldud toodetest leida samu aineid, mida kasutatakse täiskasvanutele mõeldud toodetes. Vaid üksikuid aineid ei ole lubatud kasutada alla 3-aastastele mõeldud toodetes.

Kuidas see teatmik Teile abiks on?

Soovime juhtida Teie tähelepanu beebikosmeetika toodetes olevatele koostisainetele, mis võivad olla tervist ohustavad, ning anda Teile praktilist nõu nende ainete vältimiseks. Täpsemat infot saate meie projekti kodulehelt.

Ökomärgised

Ökomärgisega tooted on inimestele, loomadele ja keskkonnale vähem kahjulikud, nad aitavad säästa meie tervist, kuna sisaldavad vähem mürgiseid koostisaineid. Rahvusvaheliselt tunnustatud ökomärgisega toodetel on tõendatult hea keskkonnamõju ja tagatud toimivus. Mistahes toode, millel on mõni alltoodud ökomärgisest, on läbinud põhjaliku testimise sõltumatu institutsiooni poolt, kes on tõendanud toote vastavust ökomärgise kriteeriumitele.

Niisked salvrätid ja mähkmed

Niisked salvrätid on üsna mugavad, eriti reisil olles, kuid nende igapäevane kasutamine on enamasti ebavajalik ja väga raiskav. Pange tähele: enamik poodides müügil olevaid niiskeid salvrätte sisaldavad lõhnaaineid ja parabeene.

Ühekordsed mähkmed on tänapäevase mugava elustiili juures vajalikud tooted. Ehkki neid kasutatakse laialdaselt, sisaldavad sünteetilised ühekordseks kasutamiseks mõeldud mähkmed sageli pikaajaliste tervisehäiretega seostatavaid kemikaale, nagu näiteks naatriumpolüakrülaad, tributüültina, etüülbenseen, toluen, lõhnaained ja petrolaatumid. Ühekordsetes mähkmetes leiduvate kemikaalide tõttu on beebide pehme ja tundlik nahk aldis lööbele ja allergilisele reaktsioonile.

Hea nõu

- Taimeõli sisaldavad pesulapid või salvrätid on õrnema toimega ning võivad olla isegi odavamad.
- Kui kasutate niiskeid salvrätte, siis kasutage tooteid, mis ei sisalda lõhnaaineid ega fenoksüetanolit ja parabeene.
- Kui leiate, et riidest mähkmete kasutamine väljaspool kodu on liiga tülikas, siis kasutage riidest mähkmeid vähemalt kodus.
- Kasutage selliseid ühekordseid mähkmeid, mis on valmistatud looduslikust, biolagunevast materjalist (nt puidumass, puuvill, bambus, mais), mis on valgendamata ja piltideta ning ei sisalda lõhna- ega värvaineid.

Šampoonid ja vannilisandid

Šampoonid ja vannilisandid võivad sisaldada agressiivseid pindaktiivseid aineid (vahustusaineid või puhastusaineid) nagu näiteks naatriumlaaurüülsulfaat või kokamidopropüülamiin-oksiid, mis ärritavad ja kuivatavad beebi tundlikku nahka. Triklosaan on säilitusaine, mis võib põhjustada allergiat ning arvatakse, et see tekitab bakteriaalset resistentsust. Lõhnaained on probleemsed koostisained, millel puudub praktiline väärtus (vt tabel).

Hea nõu

- Seep on beebidele harva vajalik - puhastamiseks on piisav soe vesi ja märg pesukinnas; kui soovite siiski kasutada pesemisvahendeid, siis kasutage neid vaid väheses koguses.
- Alternatiiv: vannilisandite asemel võite vannivette lisada lihtsalt mõnda taimeõli või -kreemi.
- Beebi juukseid saab vannitamise käigus pesta puhta kraaniveega. Beebišampoonid ei ole vajalikud.

Lõhnastatud beebitooted

Paljud väikelastele mõeldud kosmeetikatooted on lõhnastatud, ehkki lõhnaainetel ei ole mingit praktilist väärtust, eriti laste jaoks. Lõhnaained – sealhulgas looduslikud – võivad põhjustada nahaärritust ja allergiat. Mõnedel sünteetilistel muskuseühenditel võib olla hormoonidega sarnane mõju ning paljud lõhnaained võivad koguneda nii inimese organismi kui ka keskkonda.

Hambapasta

Esimesi hambaid võib puhastada niisutatud pehme lapiga. Hiljem on vajalikud hambahari ja hambapasta. Laste hambapasta sisaldab – muu hulgas – pindaktiivseid aineid, lõhnaaineid, maitseaineid, magusaineid, säilitusaineid ning fluoriidi, mis peaks vältima hambaauke. Fluoriidi üledoos võib põhjustada hambavaaba kahjustusi. Kuna lapsed neelavad sageli veidi hambapastat alla, tuleks kasutada väiksema fluoriidisaldusega lastehambapastat.

Hea nõu

- Seadke endale reegliks, et lastel ja laste läheduses kasutate ainult lõhnastamata tooteid. Imiku ja väikelapse nahk on nende suhtes palju tundlikum kui täiskasvanu nahk.
- Püüdke vältida eeterlike õlide sattumist otse nahale, kuna mõned neist on väikelaste jaoks allergiat tekitavad või mürgised.

Hea nõu

- Kontrollige hambapasta fluoriidisaldust. Väikelastele mõeldud toodetes peaks maksimaalne fluoriidisaldus olema 250–500 mg.
- Valige hambapasta, milles on vähem koostisaineid.

Emulsioonid, kreemid ja õlid

Beebidel on sageli kuiv nahk, mistõttu oleks hea seda toita ja niisutada, kuid nahahoolduseks ei tasu kasutada probleemseid koostisaineid nagu sünteetilised mineraalõlid, lõhnaained ja säilitusained. Näiteks võivad parabeenid kahjustada hormoonsüsteemi. Mineraalõlid (mida leidub mõnedes beebitoodetes) biolagunevad aeglaselt ja jätavad nahale rasvase kihi.

Päikesekaitse

Beebi nahk on päikesepõletusele eriti aldis, kuna selle kaitsevõime ei ole veel välja kujunenud. Päikesekaitsekreemid sisaldavad keemilisi filtreid ja mineraalseid blokaatoreid. Mõningad keemilised filterained (vt tabel) võivad kahjustada hormoonsüsteemi, koguneda organismi ja rinnapiima. Tasub vältida mineraalse UV-kaitsega kreeme, mis sisaldavad titaandioksiidi või tsinkoksiidi nanokujul (märgitakse koostisainete sildile alates 2013. a juunist), kuna ei ole veel täielikult tõestatud, et need päikesekaitsekreemid on ohutud, sealjuures beebi nahale.

Hea nõu

- Kasutage võimalikult väheste koostisainetega ja soovitatavalt taimepõhiseid kreeme, vältige lõhnaaineid ja säilitusaineid.
- Mähkmelööbe vältimiseks vahetage sageli mähet ja laske lapsel olla mõnda aega ilma mähkmeta. Mähkmelööbe korral: kasutage taimeõlil põhinevaid kreeme.
- Külma ilmaga kasutage kreeme, kus on rohkesti lipiide (rasvu), kuna vett sisaldavad tooted jahutavad nägu; samuti vältige nano-osakesi sisaldavaid kreeme.

Hea nõu

- Alla ühe aasta vanuseid lapsi tuleks üldiselt kaitsta otsese päikesekiirguse eest, näiteks õhukese rõivastusega või kinnitades vankri külge õhukese riide. Ka päikesemüts on kohustuslik!
- Mineraalse UV-filtriga päikesekaitsekreemid on parem valik kui keemiliste filtritega päikesekaitsekreemid, kuid vältige kõike, millel on kirjas, et see sisaldab nano-osakesi.
- Üldjuhul on parim valik selline päikesekaitsekreem, mis ei sisalda värvaineid, lõhnaaineid ega säilitusaineid.

Üldised soovitused

- Vähem on rohkem! Püüdke kasutada beebikosmeetikat ja -hooldustooteid ainult siis, kui vaja.
- Nanoosakesi sisaldavate toodete tervise- ja keskkonnariskid ei ole veel selged. Kuni pole teada, et nanomaterjalid on ohutud, vältige tooteid, mille sildil on koostisaine tähistatud sõnaga 'nano' (tuleb toodetele märkida alates 2013. a juulist).
- Enamlevinud lõhnaained, mida peaks vältima: amüültsinnamaal, tsinnamaal, heksüültsinnamaal, limoneen, linalool.
- Vältige antibakteriaalseid tooteid (niisked salvrätikud, puhastustooted, pesulisandid tekstiilmaterjalide ja pindade puhastamiseks). Need mõjutavad naha loomulikku tasakaalu, häirivad naha loomulikku kaitsemehhanismi ning võivad põhjustada bakteriaalset resistentsust. Kui tootel on antibakteriaalsed omadused, peab see olema sildil märgitud.
- Pange tähele: kui toote nimetuses on 'naturaalne', 'looduslik', 'valmistatud naturaalsest/looduslikest koostisosadest' või 'mahe', siis kontrollige koostisaineid, sest ka nendesse toodetesse võib olla lisatud mitmeid sünteetilisi ühendeid.
- Lugege hoolikalt toodete silte ning võrrelge neil märgitud ohtlike koostisainete tabeliga. Kui kosmeetika või hooldustoode on mõeldud lastele või seda nimetatakse 'beebikosmeetikaks', ei tähenda see tingimata, et selle koostisained on vähem ohtlikud kui tavalistes kosmeetikatoodetes leiduvad.

Sampoonid ja vannilisandid	Emulsioonid, kreemid ja õlid	Päikesekaitsekreemid	Hambapasta	Niisked salvärätid	Otstarve	Ohtlikud kemikaalid (INCI* nimetus)	Võimalik mõju tervisele
x	x	x	x	x	Säilitusained	Parabeenid (nt metüülparabeen, butüülparabeen, propüülparabeen)	Östrogeenne mõju, kahjustab hormoonsüsteemi, tekitab tundlikkust.
x	x	x		x		Fenoksüetanool	Pikaajalise kokkupuute korral ärritav, neurotoksiline, allergeenne mõju.
x			x	x	Säilitusaine, antiseptik	Triklosaan	Võib põhjustada allergiaid ja bakteriaalset resistentsust.
x			x	x	Pesuained	Naatriumlaurüülsulfaat (SLS, samuti tuntud nimetustega naatriumdodetsüülsulfaat; väävelhape, mono-dodetsüülester, naatriumsool; väävelhappe naatriumsool; väävelhappe naatriumsoola monododetsüülester), Ammooniumlaurüülsulfaat (ALS), Naatriumlaurüüleetersulfaat (SLES)	Ärritab ja kuivatab nahka.
x			x	x		Etüleenoksiid (kasutatakse SLSi etoksüleerimiseks), 1,4-dioksaan (etüleenoksiidi kõrvalsaadus, märgitakse sageli ka järgmiste liidetega „müreet“, „oleet“, „laurüül“, „tsetareet“, „polüetüleen“, „polüetüleenlühikool“ (PEG), „polioksiüetüleen“, „oksünool“)	Töenäoliselt inimestele kantserogeenne, toksiline mõju ajule ja kesknärvisüsteemile, neerudele ja maksale. 1,4-dioksaan on üks peamisi põhjavee saasteaineid.
	x	x			UV-filtrid	Bensofenoon-3 (oksübensoon)	Biokeemilised või rakutasandi muutused, kahjustab hormoonsüsteemi, koguneb elusorganismidesse (nt rinnapiima) ja keskkonda.
	x	x				3-bensüülideen kamper (3 BC), 4-metüülbensüülideen kamper (4 BC), oktüül metoksütsinnamaat (OMC, etüülheksüülmetoksütsinnamaat, oktinoksaat)	Kahjustab hormoonsüsteemi, koguneb elusorganismidesse (nt rinnapiima) ja keskkonda.
	x	x				Oktüül-dimetüül-para-aminobensoehape (PABA, OD-PABA)	Biokeemilised või rakutasandi muutused, võib põhjustada fotoallergilist reaktsiooni.
	x	x	x			Nano-osakesed	Nano-titaanoksiid, nano-tsinkoksiid, nanohõbe
x	x	x	x	x	Lõhnaained	Lõhnaaine, muskuseühend, parfüüm, aroomiaine, aroom Amüültsinnamaal, tsinnamaal, heksüültsinnamaal, limoneen, linalool	Allergiaoht, ärritab nahka, koguneb keskkonda, organismi ja rinnapiima, mõni võib kahjustada hormoonsüsteemi. NB! Juhul, kui need ühendid ei ole looduslikku päritolu, võivad nad sisaldada lahusteid ja denaturantaineid, näiteks ftalaate, mida ei ole kohustuslik sildile märkida. Sellised ained kahjustavad hormoonsüsteemi ning võivad tekitada tundlikkust.
x	x	x		x	Mineraalõlid	Vedel parafiin, vaha	Inimorganism neid ei lagunda. Kogunevad kopsudesse, maksa ja lümfisõlmedesse.

*INCI – kosmeetikatoodete koostisainete rahvusvaheline nomenklatuur

Beebikosmeetika

Samast sarjast tarbija infoteatmik saadaval ka kosmeetika, kodukeemia, mänguasjade, kodu renoveerimise ja hormoonsüsteemi kahjustavate kemikaalide kohta.
www.thinkbefore.eu

Infoteatmik on kohandatud "Euroopa Naised Ühise Tuleviku Eest" (WECEF) juhendist nende nõusolekul.
Autoriõigus © MTÜ Balti Keskkonnafoorum Eesti 2013

See infoteatmik on koostatud ja trükitud projekti "Balti riikide infokampaania ohtlikest ainetest" (BaltInfoHaz) raames, mida rahastab Euroopa Ühenduse LIFE+ programm /Projekt Nr. LIFE10 INF/EE/108/. Teatmiku sisu eest vastutab täielikult Balti Keskkonnafoorum ja see ei esinda mingil moel Euroopa Liidu seisukohti.

MÕTLE MIDA TARBID

VALI VÄHEM OHTLIKKE AINEID SISALDAVAID TOOTEID